

Тваринництво, ветеринарна медицина

УДК 636.4:631.17
© 2010

В.С. Козир,
академік УААН

*Інститут
тваринництва
центральных районів
УААН*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАМКНЕНОГО ЦИКЛУ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ СВИНИНИ

***На прикладі діяльності корпорації «Агро-Овен»
(Дніпропетровська обл.) розглянуто ефективність
промислового виробництва і переробки свинини.
Показано перспективи розвитку свинарства в
умовах великотоварного виробництва.***

Останнім часом у світі підтверджено ефективність великотоварних підприємств, чисельність яких в Україні у післяреформенний період, на жаль, скоротилась [2, 3]. Тому їх розвиток і наукове забезпечення є важливим народно-господарським завданням. Аналіз роботи господарств «Слобожанський» (Харківська обл.), «Калитянський» (Київська), «Бахмутський аграрний союз» (Донецька), «Агропромислова компанія» (Запорізька обл.) свідчить, що за корпоративного та науково обґрунтованого розв'язання комплексу питань підприємства можуть стабільно нарощувати виробництво тваринницької продукції, навіть при коливанні закупівельних цін на цю продукцію.

Мета роботи — дослідити ефективність замкненого циклу виробництва і переробки свинини в одному підприємстві.

Матеріали та методика досліджень. Об'єкт дослідження — підприємство з виробництва і переробки свинини корпорації «Агро-Овен» Магдалинівського району Дніпропетровської області. Використано економічні, зоотехнічні та селекційні методи оцінки виробничого циклу, включаючи переробку свинини на власному м'ясокомбінаті.

Результати досліджень. Корпорація «Агро-Овен» — багатогалузева фірма з інтенсивним землеробством (20 тис. га ріллі) і тваринництвом (40 тис. гол. свиней і 3,4 млн гол. птиці). Тут працює 3,1 тис. чоловік. Підприємство щороку виробляє: зерна — 70—75 тис. т, насіння соняшнику — 6—7, картоплі — 24—30, м'яса — 60—65 тис. т.

Гідна частка в надходженні бюджетних коштів належить свинарству (в межах 23% загальної суми). У 2008 р. з 52 підприємств об'єднання «Укртваринпром» корпорація «Агро-Овен» за кількістю поголів'я свиней зайняла 4-те міс-

це, а їхньою продуктивністю — 1-ше. Усього одержано 72 тис. гол. приплоду при виході ділових поросят на свиноматку 9,7 гол. Валовий приріст перевищив 7 тис. т за собівартості 1 кг близько 11 грн. Виручка від реалізації продукції 86 млн грн, прибуток — 36 млн грн, рівень рентабельності — 37,5%.

Чинна в Україні цінова політика вимагає ретельного підходу до економіки свинарства. 10 років тому господарство продавало переробникам живих тварин, що ускладнювало реалізацію. Унаслідок цього часто порушувався ритм вирощування поголів'я, а через нестабільність закупівельних цін в окремі періоди року виробництво було збитковим. Тому для налагодження власної переробки свинини у 2000 р. корпорацією побудовано м'ясокомбінат, на якому щодня за графіком забивають до 300 гол. свиней, а за рік — 65—70 тис. гол. М'ясокомбінат виконує й основну функцію випробувальної станції — контролює забійні показники свиней різних генетичних груп (рис. 1).

Ринкові умови вимагають ретельного і глибокого підходу до якості свинини з тим, щоб витримувати високу конкуренцію на ринку м'яса. Результати роботи м'ясокомбінату переконали фахівців агрофірми у тому, що для підвищення якості туш необхідно внести корективи у селекційну роботу, тип годівлі, технологію утримання і забою тварин.

Свині різних типів розрізняються характером процесу обміну речовин, синтезу білка та жиру [4]. Раніше фахівці корпорації домагались збільшення живої маси тварин завдяки добору поголів'я з міцним кістяком і щільною (грубою) конституцією. В умовах сучасного ринку насамперед ураховуються забійні показники. Тому перед селекціонерами було поставлено завдання отримувати туші з високим умістом м'я-

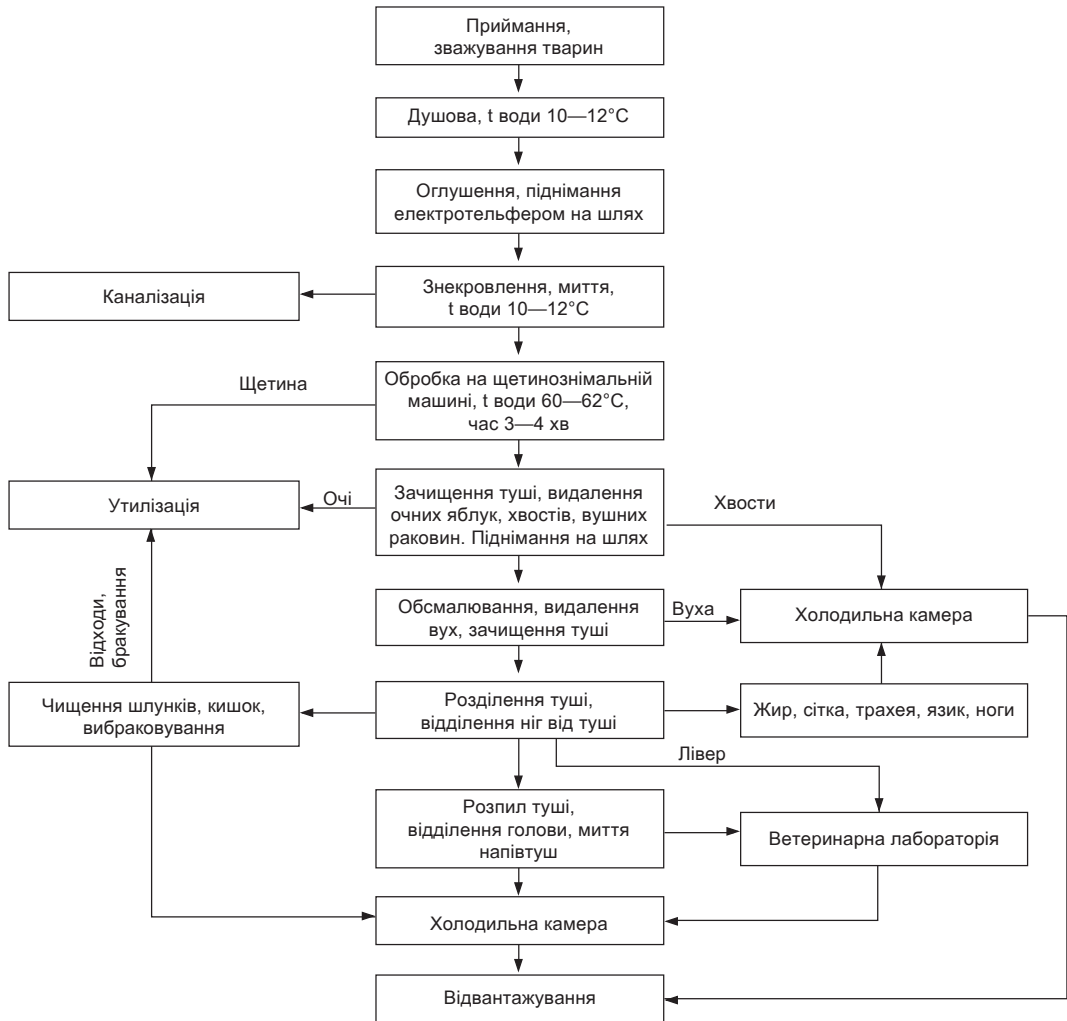

Рис. 1. Технологічна схема роботи м'ясокомбінату

зової тканини, яка надходить у роздрібну торгівлю у натуральному вигляді та для виробництва ковбас і копченостей. Тепер оцінюють свиней (родину, лінію) за довжиною туші, масою задньої її третини, площею м'язового вічка. Будова тіла батьків стала головним у підборі пар для схрещування і доборі ремонтного молодняку, що дало змогу отримати відповідні виробничі результати (таблиця).

Результати контрольного забою свиней

Рік	Вік досягнення живої маси 100 кг, діб	Вихід м'яса у півтушах, %	Довжина туші, см	Товщина шпигу, мм
2005	193—198	67—69	94—95	28—32
2008	181—182	71—73	98—101	24—28
±2008 до 2005	—8—16	+4	+4—6	—4

Раніше у племзаводі господарства розводили одну українську м'ясну породу свиней. Тепер проводиться гібридизація поголів'я з використанням великої білої (угорської селекції), ландрас, п'єрен. Нині на товарній фермі вже понад 65% таких тварин, що сприяє подальшому підвищенню показників м'ясності туш. Відомо, що на якість м'яса впливає не тільки генетика (15%), а й зовнішні та організаційні фактори

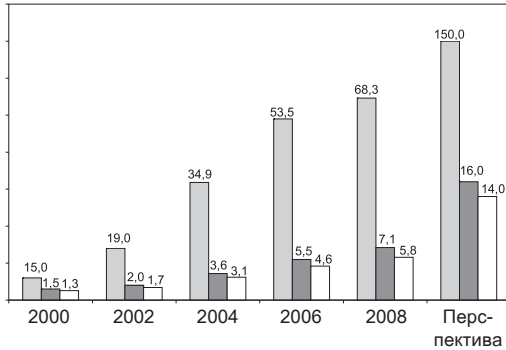

Рис. 2. Динаміка і перспектива роботи м'ясокомбінату: ■ — забито тварин, тис. гол.; ■ — загальна жива маса, тис. т; □ — реалізовано м'ясопродукції, тис. т

(85%), в яких понад половину займає годівля [5, 7]. У структурі собівартості частка кормів становить 70%. Основа кормової бази — фураж власного виробництва. На своєму заводі господарство за рік виробляє 25—26 тис. т комбікормів за 15-ма рецептами, збалансованими за 28-ма елементами поживності, що сприяє підвищенню їх конверсії. У 2008 р. при удосконаленні тактиці годівлі свиней на 1 кг їхнього приросту витрачено 3,1 кг комбікорму.

Трифазна технологія вирощування поросят і створення для них комфортних зоогігієнічних умов завдяки роботі біогазової установки сприяє гармонійному розвитку життєздатних тварин з добре розвинутими м'язами та здоровими внутрішніми органами. Середньодобовий приріст 1 гол. на вирощуванні й відгодівлі перевищує 600 г. Використання біогазової установки не тільки забезпечує комплекс електроенергією та теплом, а й значно поліпшує екологічну ситуацію на свинопіслях. Раніше вміст аміаку в атмосферному повітрі ферм становив 0,4 мг/м³ (норма 0,02 мг/м³) на відстані 2 км; 0,2 — до 4 км, а неприємний запах — понад 10 км. Тепер ні в свинарниках, ні навколо шкідливих газів невідчутно.

Переробка свинини — кінцева ланка у безперервному, замкнутому виробничому конвеєрі. Якість м'яса залежить не тільки від породи тварин та їхньої годівлі й утримання, а й технології забою свиней, оскільки стрес погіршує якість м'яса [1, 6]. Тому тварин доставляють спеціально обладнаним транспортом.

Один день на тиждень забивають тварин з виробничим браком. Районна і місцева ветеринарні служби здійснюють санітарний нагляд і проводять експертизу продукції для вітчизняного ринку та експорту (лабораторія атестована і має сучасне обладнання). Всі забійні відходи переробляють на сухі корми і використовують на власному комбікормовому заводі. Значної уваги надають санітарії. Щодня після закінчення робочої зміни приміщення і обладнання мийуть і дезінфікують. Працівники регулярно проходять медичний огляд, їм створено добрі побутові умови.

Отже, діяльність м'ясокомбінату зміцнює зворотний зв'язок сільгоспвиробників і переробників. Оцінка забитих тварин дає інформацію селекціонерам для роботи зі стадом з тим, щоб задовольнити попит споживача.

На замовлення супермаркетів агрофірма постачає півтуші без шкури і сала, а також проводить їх сортове обвалування. Реалізація свинини за забійною масою підвищує економічну ефективність галузі. Якби підприємство реалізовувало свиней за живою масою, то отримувало б 16,8 грн за 1 кг (нинішня ціна), а при реалізації забійною масою за рахунок боніфікації (перерахунок із забійної у живу при підвищенні забійного виходу) за той самий 1 кг живої маси одержують дохід 24 грн. До того ж, вартість субпродуктів окупує всі витрати на забій тварин.

ТОВ «Агро-Овен» — лідер на українському ринку свинини. Ринкові умови вимагають поглиблення переробки туш свиней. Раніше їх реалізовували у півтушах, тепер відкрито 10 власних магазинів «Дім м'яса» із роздрібною торгівлі, асортимент продукції розширено до 24 найменувань. Корпорація не зупиняється на досягнутому. Розроблено короткострокову програму, якою передбачено у наступні 2—3 роки збільшити щорічний забій свиней до 150 тис. гол. загальною живою масою 16 тис. т (рис. 2). Водночас буде подвоєно потужність холодильника, оновлено обладнання забійного цеху, працюватимуть 35 власних магазинів, до того ж, не на замороженому м'ясі (як переробники), а охолодженому, яке має відмінний товарний вигляд і користується великим попитом. На підставі системи аналізу багаторічної бази даних служба моніторингу своєчасно й об'єктивно прогнозує перспективи подальшого розвитку підприємства.

Висновки

Дослідженнями встановлено, що організація на підприємстві замкнутого циклу виробництва: вирощування свиней — їхня перероб-

ка — реалізація готової продукції сприяє підвищенню економічної ефективності галузі, що є важливим у розв'язанні народногосподарсь-

кої проблеми щодо поліпшення забезпечення населення високоякісною свининою. Вона

дасть змогу зробити галузь свинарства конкурентоспроможною.

Бібліографія

1. Бірдус Л. М'ясна продуктивність свиней різних типів стресостійкості//Тваринництво України. — 1997. — № 9. — С. 16.
2. Гнатюк С. Інтенсифікація промислового свинарства/Там само. — 2009. — № 5. — С. 2—4.
3. Рыбалко В. Состояние и стратегия развития свиноводства на Украине//Свиноводство. — 2006. — № 1. — С. 20—23.
4. Рыбалко В.П., Буркат В.П., Березовський М.Д. Генотип, оцінка та використання свиней. — К.: Урожай, 1994. — С. 11—29.
5. Свинарство і технологія виробництва свинини/В.І. Герасимов, В.П. Рыбалко, Л.М. Цицюрський та ін. — К.: Урожай, 1996. — 304 с.
6. Халак В.І., Лунник Ю.М., Кирилів Я.І. Рівень стресочутливості, відгодівельні якості та фізико-хімічний склад м'яса і сала свиней нових генотипів//Наук. вісн. ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького. — 2008. — 10, № 2. — С. 147—152.
7. Шейко Р.И. Интенсификация производства свинины на промышленной основе. — Минск: УП «Технопринт», 2004. — 120 с.

ВІСТІ З НАУКОВИХ УСТАНОВ

МОЛОЧНЕ СКОТАРСТВО НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ

В Інституті розведення і генетики тварин УААН здійснюється постійний моніторинг світових тенденцій розвитку молочного скотарства. За матеріалами ICAR та іншою доступною інформацією узагальнено тенденції щодо розвитку молочного скотарства в Новій Зеландії. Ця країна має ефективну і високорозвинену сільськогосподарську індустрію. Продукція тваринництва стала однією з основних статей національної економіки.

Динаміка останніх років засвідчує загальну тенденцію до поступового скорочення поголів'я за одночасного підвищення надою та вмісту жиру і білка у молоці (табл. 1). Загальне число підконтрольних корів у країні останні 3 роки коливається у межах від 52,5 до 56,1%.

1. Динаміка поголів'я і молочна продуктивність корів у Новій Зеландії

Рік	Загальне поголів'я корів молочних порід	Число стад	У середньому корів у стаді	Середній надій на корову за рік, кг	Уміст у молоці, %	
					жиру	білка
2001	3692703	13649	271	3796	4,61	3,47
2006	3916812	11630	337	3974	4,67	3,64

Наразі в країні розводять 3 молочні породи (табл. 2) та проводять масове схрещування джерсейських корів з бугаями фризської (голландської) породи. Порівняно з іншими країнами тварини усіх порід молочної худоби Нової Зеландії вирізняються високим умістом жиру і, особливо, білка в молоці.

2. Динаміка поголів'я корів різних порід та їх продуктивності

Порода	Рік	Ураховано лактацій	Надій за 305 днів лактації, кг	Уміст у молоці, %	
				жиру	білка
Фризська (голландська)	2001	1285855	5262	4,43	3,60
	2006	942121	5509	4,24	3,64
Джерсейська	2001	413310	3715	5,84	4,19
	2006	344785	3870	5,58	4,00
Фризська × джерсейська	2001	640045	4678	5,05	3,86
	2006	749713	4903	4,83	3,71
Айрширська	2001	30459	4558	4,47	3,68
	2006	21587	4758	4,26	3,49

Нова Зеландія одна з перших запровадила у країні (в 50-х роках минулого століття) класифікацію худоби за типом. У країні немає державних дотацій фермерським господарствам, тому виробники сільськогосподарської продукції самостійно конкурують зі своїми колегами з інших країн.

М.С. Гавриленко, Ю.П. Полупан,
кандидати сільськогосподарських наук